Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Seres Imre

Cím:

Forrás: ~~Népműv. Híradó~~

1953. 7.

(Hely) (Idő) (Köt. v. fűz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 3018

Idő: „1953"

Személy:

Helyszám:

A VÁROS PEREMÉN...

VIZSGÁLÓDÁS BUDAPEST XXI. ÉS IX. KERÜLETÉBEN

A XXI. KERÜLET kb. hatvanezer lakosának több mint kilencven százaléka munkás, kevés értelmiségi, és két-háromezer dolgozó paraszt. Csepelen mindössze nyolc-tíz vállalat, üzem van, ezekben azonban köztudomásúan igen sok munkás dolgozik. Weiss Manfréd iparbáró volt birodalma lendületesen fejlődik, épül-szépül, bár a mult rendszer bűneit még nem sikerült minden területen felszámolni.

Csepel kulturális téren is sokat fejlődött és egyike azoknak a kerületeknek, melyek e téren is a legtöbbet kapták a felszabadulás után. Méltán büszkék a csepeliek sportcsarnokukra, mely nem egyszer országos, sőt nemzetközi események színhelye. A kerületnek külön kultúrotthona van a Királyerdőn, emellett rendelkezésükre áll a Rákosi Művek nagy, hétszázszemélyes koltúrotthona. Van szabadtéri színpad, három mozi, két könyvtár, mely a nagyforgalmú üzemi könyvtárak mellett szintén jelentős forgalmat bonyolít le.

A kerület népművelési munkája általában jó. Igyekszik kielégíteni a dolgozók kulturális igényeit. Színvonalas műsorokat, ismeretterjesztő előadásokat, tanulságos kiállításokat stb. rendeznek, nemcsak a tanács vagy valamelyik kultúrotthon, hanem a tömegszervezetek és köztük elsősorban az MSZT. A csepeliek szívesen és sokat olvasnak, s érdeklődési körük nagyon változatos. Legolvasottabbak a magyar klasszikusok, általában a versek, szovjet regények.

Művelődik, kultúrálódik Csepel, a magyar ipari munkásság fellegvára. Igen sokan tanulnak a kerületből — s erre különösen büszkék. Lényegesen kevesebb a kocsmázás, verekedés, s általában igényesebbek az emberek önmagukkal és másokkal szemben is. Ez mutatkozik meg abban is, hogy a tanácsbeszámolókon többi között operát, operettet, színvonalasabb vegyes műsorokat és az eddiginél lényegesebben több, jobb és olcsóbb zenét kérnek. Ez utóbbi vonatkozik nemcsak a kultúrotthonokra, hanem a zenés szórakozóhelyekre is, melyek száma Csepelen kevés, s ami van az is gyenge, vagy nagyon drága.

Mindezek ellenére Csepelen sincs minden rendben. A legnagyobb hibák egyike az, hogy a tanács és a dolgozók között nincs meg a szoros kapcsolat. A lakosság kicsit ma is úgy néz a tanácsra, mint a régi községházára, s véleményével nem nagyon keresi fel — hacsak önként nem adódik erre alkalom, pl. egy-egy tanácsbeszámoló esetén.

A másik alapvető hiba, hogy a kerület külső részei elhanyagoltak, különösen a Királyerdő és környéke. Igaz, hogy ez szinte szükségszerű folyománya a mult rendszertől kapott örökségnek, de még ezt figyelembe véve sem tett meg a kerület népművelési osztálya minden lehetőt e keserves örökség lehetséges enyhítéséért.

A harmadik lényeges hiba a kerület népművelési osztálya és az üzemek közötti kapcsolatban mutatkozik. A tanács és az üzemek között van kapcsolat, sőt többekkel jó együttműködés is, ez azonban csak a népművelési munkások jó ismeretségén alapszik, s nem a tanács és a szakszervezetek közötti együttműködésen, ép ezért nem elég széles és alapos.

A kerületiek véleménye szerint a fővárosi tanács népművelési osztálya irányítómunkájának mai rendszere is erősen vitatható. Helyes az instruktori rendszer, ezen keresztül a kerületek önállóságának kiépítése. — De az a veszély, hogy az önállóság elszakadáshoz vezet — mondja Szabó Kálmánné elvtársnő. Mióta ugyanis az instruktori hálózat kiépült, a fővárosi tanács szakelőadói édes-keveset törődnek az egyes szakterületekkel; minden az instruktorra hárul, aki nyilvánvalóan szintén csak egy-két szakterülethez ért, ott sokat tud segíteni, de más szakterületeken már keveset. Igy a kerület a legtöbb munkaterületen magárahagyatott és teljesen önállóan kell dolgoznia. Fennáll az is, hogy a fővárosi tanács népművelési osztálya egyes munkaterületeket nagyobb súllyal kezel, ami adott esetben és időben a többi háttérbeszorításával jár együtt. Különösen keveset foglalkozik a kerület könyvtárügyeivel. Igaz, hogy a Szabó Ervin könyvtár jól irányítja a fiókkönyvtárakat, de ez a tanácstól függetlenül történik. A népművelési osztály nem tudja megfelelően ellenőrizni, irányítani a könyvtárakat, mert jóval később, azoktól értesül az elvégzendő feladatokról, akiket irányítania kell.

A minisztérium se törődik ezzel a fontos kerülettel megfelelően. Jellemző erre az az önkéntelen megjegyzés, mellyel a tanács népművelési osztályán fogadtak: »Na végre: Éppen ideje, hogy egyszer a Népművelési Híradó is eljusson hozzánk! Eddig mindig csak a vidékkel foglalkoztak, mintha Budapest a világon se volna!«

*

A IX. KERÜLET kb. százezer lakosával, nagy munkáslakta kerület. A felszabadulás előtt Budapest egyik legelhanyagoltabb része volt, s ennek nyomai még ma is erősen érezhetők, nemcsak a Valéria-telepen, hanem a kerület egész külső részén, s főleg az itt lakók kulturális életén. Bizony igen jó kultúrmunka kellene ide.

A kerületnek nincs kultúrotthona. Két szabadtéri színpad — a Petőfi-kerti és a Ferenc-téri — próbálta e nyáron kielégíteni a dolgozók igényeit, de nem a legnagyobb sikerrel. A Vidám Budapest műsorait főleg a Petőfi-kertben, tehát a kerület belső — kulturális szempontból amúgyis jobban ellátott — részében tartották, míg a Ferenc-téri színpadon azt is elhanyagolták, amihez a lakosság már a mult évben hozzászokott, s ebben az évben még fokozottabban igényelt volna.

A filmvetítéseket egy-egy háztömb, vagy más lakóegység számára ugyancsak főleg a kerület belsejében tartották, esetleg ritkán az iskolákban, de a külső területekre aligalig jutott belőlük, pedig ott még mozi sincs. Csak most, újabban jutottak odáig, hogy a Gubacsi-úti, heti egyszeri filmvetítéseken kívül még egy-két helyen megszervezzék a filmelőadásokat.

Megfelelő ismeretterjesztő előadásokat a kerületben csak az MSZT szervezett. Ezt a feladatot a tanács népművelési osztálya jóformán teljesen elhanyagolta. Míg a Ferenc-téren a mult évben minden csütörtökön tartottak előadást, könyvankétot, vagy irodalmi estet, addig ezen a nyáron ez se történt meg. Kevés műsort rendeztek, és ezek sem voltak mindig kifogástalanok.

A kerületnek három könyvtárfiókja van, de közülük kettőt — a Mester-utcait és az Illatos-útit — iskolákban rejtették el, s pl. az Illatos-úti esetében csak a könyvtáros kiváló munkájának köszönhető, hogy ennek ellenére, mind szélesebb rétegek kezébe kerül az olvasnivaló. Bodnárné elvtársnő e könyvtár vezetője, aki a kerület legnehezebb részén, a »dzsungel«-ben is jó könyvankétokat szervezett, alapos agitációval és szakszerű irányítással azt is elérte, hogy még cigányasszonyok is szívesen járnak a könyvtárba és olvasnak értékes irodalmi termékeket. De rá is fér a kerületre a jó könyvtárosmunka, mert a ponyvairodalom olvasása még eléggé elterjedt: a »szemérmesebb hódolók« komoly könyvek táblájába rejtik e »műveket«!

Bár a kerület üzemeinek kulturális életében vannak jó eredmények, náluk sincs minden a legjobban. Az üzemi kultúrtermeket sokszor ezerfélére használják — csak ép a kultúrcsoportok jutnak hozzájuk nehezen. Az is előfordult — pl. az Új Élet asztalos ktsz-ben —, hogy a kulturális célokra szolgáló pénzből normást küldtek tanfolyamra! Az Evőeszköz ktsz-ben pedig ezért hanyatlott alá az eddigi jó kultúrmunka, mert a szakoktatók fizetésére újabban »nem jut« pénz! Több üzemben alig vagy egyáltalán nem törődnek a kultúrmunkával. Pl. a Ferencvárosi Villamosvasútnak (1400 dolgozó) nincs kultúrfelelőse! A Cukrászati gyárban — ahol ugyan van kulturos —, a szakoktatókat úgy váltogatják, cserélgetik a kulturos tudta nélkül, mintha ahhoz neki semmi köze se volna!

A kerület többé-kevésbbé látja ezeket a problémákat. Az üzemekkel való kapcsolat megerősítése érdekében az üzemi kulturosok részére tapasztalatcseréket szervezett, melyeken előadást tartottak, műsort mutattak be, egy két jól dolgozó üzem munkájáról beszámolt és mindezt a végén közösen megvitatták.

Ez azonban kevés. A kerület dolgozóinak igénye jóval nagyobb és szélesebb, s ennek főleg a tanácsbeszámolók alkalmával hangot is adnak. Még több könyvtárat kérnek — elsősorban a Gyáli-útra; mozit a külső részekre. És a Tátra, Partizán mozik rendbehozását, észszerű átalakítását kívánják. Bábelőadásokat kértek az Uttörő-térre és szót emeltek a Ferenc-téri szabadtéri színpad előadásainak újraindításáért — hogy csak a legfontosabbakat említsük.

Miért volt eddig gyenge a IX. kerületi tanács népművelési munkája? Mert a tanács nem foglalkozott megfelelően ezzel a kérdéssel. Lendvai elvtárs, aki eddig a népművelési osztály vezetője volt: építésztechnikus; akarata ellenére helyezték a népművelési osztály élére. Hozzánemértése, kedvetlensége folytán nem tudta átfogni ezt a jelentős területet. A népművelési osztály egész nyáron jegyiroda volt — azt is gyengén csinálta — s az érdemi munkával keveset foglalkozott.

A fővárosi tanács törődik ugyan a kerülettel, de amint az eredmények mutatják — nem kielégítően. A fővárosi tanácsnak idejében kellett volna felfigyelnie a kerület népművelési munkájának hiányosságaira, és intézkednie kellett volna a hibák kijavítása érdekében.